

LATEN WIJ ZACHT ZIJN VOOR ELKAAR!!!

door J.C. Riemens

Het afsteken van vuurwerk in de Nieuwjaarsnacht is een niet weg te denken traditie in ons land. Vele miljoenen guldens worden besteed aan het kopen van allerlei artikelen welke met aansteker of lucifer worden aangestoken en vervolgens weggegooid of weggeschoten. Het is niet iets nieuws. Zoals vuur de mensheid altijd al heeft geboeid, zo trekt ook vuurwerk vele mensen aan als een magneet. Dat geldt niet alleen voor de Zutphenezen en Zutphenaren van nu, maar evengoed voor die van weleer.

Soms lopen de dingen wat uit de hand. Ook dat is niet nieuw. In 1777 bepalen burgemeesters, schepenen en raad van de stad Zutphen dat het maar eens afgelopen moet zijn met “het werpen van zwermers of voetzoekers en het lossen van snaphaanen, kanonnetjes en ander schietgeweer”. Het afschieten en wegwerpen van deze voorwerpen heeft maar al te vaak aanleiding gegeven tot grote ongelukken. Daarom zal vanaf heden streng opgetreden worden tegen het maken van al te veel lawaai.

De plaatselijke overheid verbiedt een ieder om “het zy ter gelegenheid van het Nieuw jaar, het zy op de Hooge Geboortedagen van Zyne Doorluchtigste en Haare Koninglyke Hoogheden, den Heere Prince en Mevrouw de Princesse van Orange en Nassau en de verdere Stadhouderlyke Familie, ofte ook op eenige andere tyden” voetzoekers op de openbare straat te gooien of ander kruit te doen ontvlammen. De boete voor degene die dit verbod negeert wordt bepaald op twee goudguldens. Dit geld zal niet in de stadskas vloeien maar is voor degene die het komt aanbrengen! Voor hem (of haar) die dit verbod meerdere keren overtreedt, zal er verdere straf volgen.

Aan ouders van minderjarige kinderen, voogden van pupillen en “meesters en vrouwen” van dienstboden wordt gezegd dat zij aansprakelijk gesteld zullen worden wanneer vuurwerk wordt ontstoken door hen die onder hun hoede gedacht worden te behoren. De bewoners van huizen vanwaaruit voetzoekers worden gegooid of met “snaphanen” geschoten wordt, zullen eveneens deze boete moeten betalen. Onder de verboden artikelen wordt niet gerekend vuurwerk. Wanneer men dat wil afsteken heeft men echter wél toestemming nodig van het stadsgericht.

Zoals in zo menig opzicht waar is, geldt ook hier: voorkomen is beter dan genezen. Daarom wordt door de magistraat opgedragen aan de nachtschout, zijn assistenten, de bedelvoogden, maar ook aan de stadsroededragers, panders, boden, klepperlieden “en voorts alle andere dergelyke in eed en dienst van de Stad zynde” personen, aan het gericht te melden wanneer iemand dit verbod wil (gaan) overtreden. Wanneer dit niet wordt aangebracht zal de stadsambtenaar ook twee goudguldens moeten betalen. Deze opbrengst komt de armen ten goede. De verordening zal “door den druk gemeen gemaakt” worden. Niemand zal kunnen zeggen dat het hem onbekend was. Eenmaal per jaar, in december, zal

deze publicatie vervolgens bekend gemaakt worden en zonodig aangevuld.

Zutphen zal ook in de komende Nieuwjaarsnacht wel weer voldoende vuurwerk de lucht inschieten. Maar ook nu zijn er regels: het moet per slot van rekening wél leuk blijven en mooi om naar te kijken. Het mag voor de medemens en voor de dieren niet gevaarlijk zijn. De controle op het naleven van de regels is vroeger ongetwijfeld streng geweest. Twee goudguldens verdienen is geen kleinigheid. Maar ook omgekeerd: twee goudguldens kwijtraken omdat je niet goed hebt opgelet, dat is iets om je leven te verzuren. Het vuurwerk zal zich wel beperkt hebben tot hetgeen “oirbaar” is, overeenkomstig dit verbod. Nadien wordt deze publicatie tenminste niet meer aangepast (tot aan de Franse tijd). Het is natuurlijk wel hoorbaar gebleven. Maar dan toch niet zo, als nu, ruim 200 jaar later. Nu maken reclameteksten op publicatieborden en t.v.-spots ons duidelijk dat wij wellicht teveel lawaai produceren in en rond de Nieuwjaarsnacht. Daarom wordt ons zo indringend gevraagd “zacht te zijn” voor elkaar.

Bronnen

Memorien- en Resolutienboek der Stad Zutphen, 1775-1777; Oud Archief Gemeente Zutphen, inv.nr. 48

Stedelijke ordonnantien, reglementen en publicaties, 1736-1807; Oud Archief Gemeente Zutphen, inv.nr. 549 nr. 26